

Utlåtande 2017:102 RII (Dnr 106-835/2016)

Namngivning av plats efter Arvid Lindman

Motion (2016:58) av Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2016:58) av Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M) om namngivning av plats efter Arvid Lindman anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att namnge en plats i Stockholm efter statsministern Arvid Lindman (1862-1936). De föreslår ytan vid Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgatan som lämplig plats.

Bakgrunden är att flera andra tidigare statsministrar, till exempel Hjalmar Branting, fått platser uppkallade efter sig i Stockholm.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd. Trafiknämnden har ej inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra om lämpligheten i att en plats namnges efter Arvid Lindman. Stadsledningskontoret anser dock att namnändringen bör beredas av berörd facknämnd, och därför istället läggas som skrivelser i stadsbyggnadsnämnden.

Kulturnämnden har inget i sak an invända men ser gärna att en eventuell namngivning av platsen som Arvid Lindmans plats, pedagogiskt kompletteras med de allmängiltiga berättelser om bland annat rösträttens framväxt som varit en del av Arvid Lindmans politiska gärning.

Stadsbyggnadsnämnden har inget att erinra mot att platsen uppkallas efter Arvid Lindman, men att fördelningen mellan platser och gator namngivna efter män och kvinnor är mycket sned. Nämnden vill avslutningsvis också påpeka att det finns andra möjligheter än namngivning av en plats i det offentliga rummet för att hedra en person.

Norrmalms stadsdelsnämnd har ingenting att invända mot att staden lyfter fram inflytelserika personer i den offentliga miljön och när allmänna platser namnsätts.

Mina synpunkter

Att genom namngivning av platser lyfta fram personer kan vara ett intressant sätt att levandegöra vår historia. I majoritetens förslag till budget för 2017 har kulturnämnden också fått i uppdrag att i samarbete med stadsbyggnadsnämndens namnberedning verka för ett nytt skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat. Det är heller inte nödvändigt att memorera personer just med gator eller platser, namngivning av platser och gator ska i grunden användas för att öka orienterbarheten och i vissa fall påminna om områdets kulturhistoria. Att använda sig av memorialnamn är som namnberedningen påpekat ett bakvänt sätt att namnge platser.

Vi vet idag att kvinnors historia och gärningar länge varit kraftigt underrepresenterade i stadsrummet vilket inte går att ignorera inför kommande namngivningar. Ur det perspektivet är det förvånande att Sten Nordin och Joakim Larsson väljer att lyfta fram just Arvid Lindman samtidigt som de i sin motion skriver att namngivningar som dessa måste ”hanteras allsidigt och varsamt”. Att lyfta en av dem som allra tydligast förhindrat kvinnors rösträtt är ett uppseendeväckande förslag. Lindmans roll i vägen mot allmän rösträtt måste problematiseras. Lindmans högerregering genomförde förvisso rösträtt för fler men fortfarande fick inga kvinnor och stora grupper män inte rösta. Röstkalan var inkomstgraderad och för rösträtt till andra kammaren krävdes

fullgjord värnplikt och erlagd skatt. Dessutom uteslöts fängelseinterner och de som var omhändertagna av fattigvården. Snarare än att driva på för allmän rösträtt ogillade Lindman idén om folkstyre men han fann genom reformen en väg att minimera de eventuella skador han såg hotade.

Vad gäller en upprustning av den eventuella platsen är detta en fråga för trafiknämnden och måste ligga inom ramen för deras budget.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:58) om namngivning av plats efter Arvid Lindman av Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:58) av Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M) om namngivning av plats efter Arvid Lindman bifalls.
2. Därutöver anfördes följande.

Arvid Lindman, 1862–1936, är en av Sveriges kända statsministrar som ännu inte har någon plats i Stockholm uppkallad efter sig. De samtida statsministrarna Hjalmar Branting och Karl Staaff har till exempel båda uppmärksammats med en gata respektive park.

Arvid Lindman innehade en rad framstående poster i och utanför regeringen i det offentliga Sverige men också inom näringslivet. Hans militära bana var dock relativt kort, och utnämningen till konteramiral i flottans reserv hängde mer ihop med tidens synsätt och hans ansvar i regeringen.

Främst var han Sveriges statsminister åren 1906–11 samt 1928–30. Arvid Lindman var under åren 1913–1935 ordförande i sitt partis, Allmänna Valmansförbundet senare Högerpartiet, riksorganisation. Han anses vara en av föregångarna att som politiker vända sig direkt till väljarna.

Arvid Lindman bodde i Stockholm på Västra Trädgårdsgatan varför vi menar att den underutnyttjade ytan framför Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgatan kan vara en relevant plats. Den bör samtidigt rustas upp och göras mer tillgänglig.

Det är därför mycket glädjande att namnberedningen inte har något att erinra om förslaget i motionen. Detsamma gäller övriga remissinstanser som, till skillnad mot föredragande borgarråd och majoritetens särskilda uttalanden, har en mer nyanserad bild av historieskrivningen.

År 1920 lämnades en riksdagsmotion in, som föreslog att svenska staten borde starta ett rasbiologiskt institut. Den var undertecknad av riksdagsmän från alla riksdagspartier, däribland statsminister Hjalmar Branting (S). Riksdagen beslöt att följa motionen och institutet kunde öppna 1922. Oaktat sakfrågan så var det således ett tvärpolitiskt riksdagsbeslut, vilket majoriteten under just Socialdemokraternas ledning, verkar ha ”glömt” bort.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:58) av Joakim Larsson och Sten Nordin (båda M) om namngivning av plats efter Arvid Lindman anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 3 maj 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Markus Nordström (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Motionärerna föreslår att Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att namnge en plats i Stockholm efter statsministern Arvid Lindman (1862-1936). De föreslår ytan vid Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgränd som lämplig plats.

Bakgrunden är att flera andra tidigare statsministrar, till exempel Hjalmar Branting, fått platser uppkallade efter sig i Stockholm.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd. Trafiknämnden har ej inkommit med svar på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra om lämpligheten i att en plats namnges efter Arvid Lindman. Stadsledningskontoret anser dock att namnvalet bör beredas av berörd facknämnd, och därför istället läggas som skrivelser i stadsbyggnadsnämnden.

Enligt Stockholms stads Namn- och belägenhetsadressstadga ska nya namn av principiell natur, som till exempel namngivning efter personer, bestämmas av kommunfullmäktige efter godkännande i stadsbyggnadsnämnden.

Stadsledningskontoret förutsätter att en eventuell upprustning av den i motionen föreslagna platsen framför Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgränd sker inom ramen för trafiknämndens ordinarie budget och prioriteringar. Av budget 2016 framgår att stadens prioriteringar i city ska vägledas av det trafikprogram för cityområdet, som är under utarbetning vid trafiknämnden, och det program som är under utarbetande vid stadsbyggnadsnämnden, som båda ska konkretisera den Vision för City som antogs av kommunfullmäktige 2012.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige anse motionen besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 oktober 2016 följande.

1. Att som svar på motionen överlämna och återropa kulturförvaltningens yttrande.
2. Att kulturnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Reservation anfördes av Johan Nilsson m.fl. (M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S) och Ann Mari Engel (V), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Att genom namngivning av olika platser lyfta fram kvinnor och män inom olika delar av samhällslivet anser Stadsmuseet vara ett bra sätt att berätta om historia och historiska företeelser för alla i Stockholm. Om namngivningen kompletteras med någon form av berättelse och förklaring till personens liv och gärning, kopplat till en mer allmängiltig berättelse om tiden eller då aktuella företeelser, kan namngivning vara ett utmärkt pedagogiskt verktyg att levandegöra stadens och, i det här fallet, rikets historia på.

Berättelsen om Arvid Lindman rymmer intressanta och viktiga företeelser, så som berättelsen om hur allmän rösträtt successivt infördes i Sveriges riksdag, samt berättelsen om två av landets viktigaste företag vid den här tiden, LM Ericsson och LKAB. (Båda dessa företags anläggningar är utvalda av Riksantikvarieämbetet, som 12 av Sveriges viktigaste industriminnen.) Att han stod bakom en motion om att inrätta ett rasbiologiskt institut är någonting som också kan ge perspektiv på dagens och gårdagens olika synsätt på sådant som ras, etnicitet och mänskliga rättigheter.

Kulturförvaltningen ser gärna att en eventuell namngivning av platsen som Arvid Lindmans plats, pedagogiskt kompletteras med de allmängiltiga berättelser om bland annat rösträttens framväxt som varit en del av Arvid Lindmans politiska gärning.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 november 2016 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna namnberedningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (M), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadsnämndens namnberednings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Namnberedningen har behandlat en motion av Joakim Larsson (M) och Sten Nordin (M) med förslag att namnge en plats på Jakobsgratan efter Arvid Lindman, statsminister 1906–11 och 1928–30 samt 1913–35 ordförande i riksorganisationen för sitt parti, Allmänna valmansförbundet, senare Högerpartiet. Namnberedningen har inget att erinra mot att platsen uppkallas efter Arvid Lindman.

Namnberedningen vill dock understryka att fördelningen är mycket ojämn – till männens fördel – beträffande hur gator, platser, torg och parker genom åren har namnsatts och fortfarande föreslås namnsättas efter män respektive kvinnor. Detta faktum har många gånger påpekats såväl av politiker som i media.

Namnberedningen vill även understryka att memorialnamn, dvs. namn på en gata eller plats som ges för att hedra en viss person, generellt kan sägas vara resultat av en bakvänd och onaturlig namngivning, eftersom det då inte handlar om att stadens invånare behöver ett namn för en viss plats utan det omvända, att ett visst namn föreslås, för vilket man behöver finna en lämplig plats. I föreliggande motion föreslås namngivning av en plats för vilken det med avseende på orientering och kommunikation inte föreligger något behov av namn. Namngivning av den föreslagna platsen skulle dock inte heller medföra några praktiska problem eftersom platsens namn inte skulle användas i adresser. Platsen kan anses vara lämplig eftersom Arvid Lindman under många år bodde i området.

Namnberedningen vill avslutningsvis också påpeka att det finns andra möjligheter än namngivning av en plats att i det offentliga rummet hedra en person som gjort stora insatser, exempelvis genom minnestavlor och plaketter på fasader eller genom statyer, statyetter, byster och konstverk med informationstexter. Sådana kan dessutom förmedla betydligt mer information om personen än ett gatu-, plats-, torg- eller parknamn.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 oktober 2016 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadsnämnden bestämmer namn på gator, torg, parker och andra allmänna platser efter förslag från namnberedningen. Namn på stadsdelar och traktnamn är bestämda av Lantmäteriet. Nya namn av principiell natur, som till exempel namngivning efter personer, bestäms av kommunfullmäktige efter godkännande i stadsbyggnadsnämnden.

Förvaltningen har ingenting att invända mot att staden lyfter fram inflytelserika personer i den offentliga miljön och när allmänna platser namnsätts. När en plats namnges efter en person finns det en poäng med att personen har en anknytning till platsen. Detta bidrar till att platsens historia lyfts fram i det fysiska rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Johan Nilsson m.fl. (M) enligt följande.

Arvid Lindman, 1862-1936, är en av Sveriges kända statsministrar som ännu inte har någon plats i Stockholm uppkallad efter sig. De samtida statsministrarna Hjalmar Branting och Karl Staaff har till exempel båda uppmärksammats med en gata respektive park.

Det är en viktig markering av historien att kvinnor och män som inom olika delar av samhällslivet varit betydelsefulla får platser i huvudstaden uppkallade efter sig. En princip som naturligtvis måste hanteras allsidigt och varsamt.

Arvid Lindman innehade en rad framstående poster i och utanför regeringen i det offentliga Sverige men också inom näringslivet. Främst var han Sveriges statsminister åren 1906-11 samt 1928-30. Arvid Lindman var under åren 1913-1935 ordförande i sitt partis, Allmänna Valmansförbundet senare Högerpartiet, riksorganisation. Arvid Lindman anses vara en av föregångarna att som politiker vända sig direkt till väljarna.

Arvid Lindman bodde i Stockholm på Västra Trädgårdsgatan varför vi menar att den underutnyttjade ytan framför Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgatan kan vara en relevant plats. Den bör samtidigt rustas upp och göras mer tillgänglig.

Vi ser positivt på kulturförvaltningens förslag om att komplettera en namngivning av platsen med pedagogisk information om de allmängiltiga berättelser om bland annat rösträttens framväxt som varit en del av Arvid Lindmans politiska gärning.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S) och Ann Mari Engel (V) enligt följande.

Att genom namngivning av platser lyfta fram personer kan absolut vara ett intressant sätt att levandegöra vår historia. I majoritetens förslag till budget för 2017 har kulturnämnden därmed fått i uppdrag att i samarbete med stadsbyggnadsnämndens namnberedning verka för ett nytt skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat. Vi vet idag att kvinnors historia och gärningar länge varit kraftigt underrepresenterade i hyllningar som dessa vilket inte går att ignorera inför kommande hyllningar. Vi häpnar därmed över att Sten Nordin och Joakim Larsson väljer att vilja lyfta just Arvid Lindman samtidigt som de i sin motion skriver att namngivningar som dessa måste ”hanteras allsidigt och varsamt”. Att lyfta en av de som allra tydligast förhindrat kvinnors rösträtt känns mest som ett provocerande förslag från ett ungdomsförbund.

Inte enbart hade Lindman, som kulturförvaltningen påpekar, alltså en beklaglig roll vid inrättandet av ett rasbiologiskt institut. Lindmans roll i vägen mot allmän rösträtt måste också problematiseras. Lindmans högerregering genomförde förvisso rösträtt för fler men fortfarande fick inga kvinnor och stora grupper män inte rösta. Röstskalan var inkomstgraderad och för rösträtt till andra kammaren krävdes fullgjord värnplikt och erlagd skatt. Dessutom uteslöts fängelseinterner och de som var omhändertagna av fattigvården. Snarare än att driva på för allmän rösträtt ogillade Lindman idén om folkstyre men han fann genom reformen en väg att minimera de eventuella skador han såg hotade.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (M) enligt följande.

Arvid Lindman, 1862-1936, är en av Sveriges kända statsministrar som ännu inte har någon plats i Stockholm uppkallad efter sig. De samtida statsministrarna Hjalmar Branting och Karl Staaff har till exempel båda uppmärksammats med en gata respektive park.

Arvid Lindman innehade en rad framstående poster i och utanför regeringen i det offentliga Sverige men också inom näringslivet. Hans militära bana var dock relativt kort, och utnämningen till konteramiral i flottans reserv hängde mer ihop med tidens synsätt och hans ansvar i regeringen.

Främst var han Sveriges statsminister åren 1906-11 samt 1928-30. Arvid Lindman var under åren 1913-1935 ordförande i sitt partis, Allmänna Valmansförbundet senare Högerpartiet, riksorganisation. Han anses vara en av föregångarna att som politiker vända sig direkt till väljarna.

Arvid Lindman bodde i Stockholm på Västra Trädgårdsgatan varför vi menar att den underutnyttjade ytan framför Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgatan kan vara en relevant plats. Den bör samtidigt rustas upp och göras mer tillgänglig.

Det är därför mycket glädjande att namnberedningen inte har något att erinra om förslaget i motionen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M) enligt följande.

Arvid Lindman, 1862-1936, är en av Sveriges kända statsministrar som ännu inte har någon plats i Stockholm uppkallad efter sig. De samtida statsministrarna Hjalmar Branting och Karl Staaff har till exempel båda uppmärksammats med en gata respektive park.

Det är en viktig markering av historien att kvinnor och män som inom olika delar av samhällslivet varit betydelsefulla får platser i huvudstaden uppkallade efter sig. En princip som naturligtvis måste hanteras allsidigt och varsamt.

Arvid Lindman innehade en rad framstående poster i och utanför regeringen i det offentliga Sverige men också inom näringslivet. Främst var han Sveriges statsminister åren 1906-11 samt 1928-30. Arvid Lindman var under åren 1913-1935 ordförande i sitt partis, Allmänna Valmansförbundet senare Högerpartiet, riksorganisation. Arvid Lindman anses vara en av föregångarna att som politiker vända sig direkt till väljarna.

Arvid Lindman bodde i Stockholm på Västra Trädgårdsgatan varför vi menar att den underutnyttjade ytan framför Kungsträdgårdens tunnelbaneuppgång mot Jakobsgränd kan vara en relevant plats. Den bör samtidigt rustas upp och göras mer tillgänglig.